

זיוון אבטח מורכב במשק אורגני

1998/99-

שמעון פיבוניה, רבקה אופנבך - מו"פ ערבה

סקציה

באביב 1999 נערכה השוואה בין אבטיח רגיל למורכב בחלקת משק אורגני בעין יהב (משק אור). חלקת הגידול משמשת זה חמש שנים ויותר לגידול מלונים במונוקולטורה. החלקה מאולחת מאד בפטריה מונוספורסקוס ובגורמי מחלה נוספים. רמת התמותה של צמחי מלון הגדלים בחלקה היא בדרך כלל 100% והתמותה מתרחשת לפני הבשלת הפרי. בדומה למלון, גם האבטיח רגיש לפטריה מונוספורסקוס. השווינו בין שתילי אבטיח רגילים מזן 313 לאבטיחים המורכבים על שתי כנות דלעת מהזנים טזייר וטס אקבוטו.

תאור הניסוי: מועד שתילה - 12/03/99. הגידול במנהרות נמוכות.

טיפולים: (1) ביקורת לא מורכב בעומד של 1 מ'.

(2) כנת טזייר, בעומד של 1 מ'.

(3) כנת טס אקבוטו, בעומד של 1 מ'.

(4) כנת טס אקבוטו בעומד של 1.5 מ'.

הזן קרימסון מתוק שימש כמפרה. עומד המפרה היה אחד לכל ארבעה מ' בכל הטיפולים מחשש לבעיות חנטה בטיפול העומד הנמוך.

לכל טיפול היו שלוש חזרות. גודל חזרה - 35 מ' רך.

מסקנה

כבר משלבים מוקדמים נראה פיגור גדול בצימוח הוגטטיבי של צמחי הביקורת לעומת הצמחים המורכבים. בהמשך, במהלך מילוי הפרי ולקראת הבשלת הפירות החלה התמוטטות בצמחי הביקורת שהגיעה בתם הניסוי ל- 100%. הצמחים המורכבים לא התמוטטו. השדה סבל מבעיות מזיקים אשר גרמו כנראה לפגיעה באיכות ובכמות היבול הסופית. נערכו בשדה שלושה קטיפים בין ה- 23/05 ל- 30/05.

כנה	עומד	משקל פרי לחלקה (ק"ג)	מס' פירות לחלקה	משקל פרי לדונם (ק"ג)	גודל פרי ממוצע (ק"ג)
טס אקבוטו	1 מ'	108	22	*A 1850	B 4.8
טס אקבוטו	1.5 מ'	134	23	A 2293	A 5.9
טזייר	1 מ'	129	26	A 2214	B 5.0
ביקורת	1 מ'	37	14	B 631	C 2.6

* לטיפולים הנבדלים מבחינה סטטיסטית אותיות שונות (מבחן t, $p < 0.05$).

סיכום

על פי תוצאות ניסיון זה וניסיונות אחרים בעבר ניתן ללמוד שכנות הדלעת סבילות לפטריה מונוספורסקוס וניתן לגדלן ככנות אבטיח גם בשטחים המאולחים בפטריה ברמה גבוהה. כנות הדלעת הנ"ל נמצאו בניסויים ותצפיות אחרים כעמידות או סבילות גם לגורמי מחלה אחרים, לפיתיוס ול-MNSV. בתצפית בעין תמר אבטיחים לא מורכבים סבלו מתמותת שתילים מפיתיוס בשלבי גידול מוקדמים ולאחר מכן מתמותת הצמחים הבוגרים ששרדו. הצמחים המורכבים לעומת זאת שגשגו והעלו יבולים יפים בתנאים אלו. עם כן מלבד העמידות המוצהרות של כנות הדלעת לפוזריוס הנבילה הן סבילות גם לשני גורמי מחלות הקרקע העיקריים של אבטיחים באזור, מונוספורסקוס ווירוס הכתמים הנקרוטיים במלון (MNSV) וגם לפיתיוס הגורם לתמותת נבטים ושתילים צעירים ולעיתים גם לתמותת צמחים בוגרים. תכונות הסבילות למחלות של הכנות מתאימות מאד לממשק הגידול האורגני בו אפשרויות חיטוי הקרקע ומחזור הגידולים מוגבלות.

לא נמצא הבדל בין הכנות שנבדקו מבחינת יבול. העומד הנמוך לא הביא להגדלה מובהקת ביבול אך הביא להגדלת גודל הפרי הממוצע. אולם לא כדאי להסיק על סמך תוצאות ניסיון זה על העומד הרצוי לגידול. כדי לענות על שאלת העומד הרצוי לצמחים מורכבים נערכו בשנים האחרונות מספר ניסיונות גדולים בכמה אזורים בארץ ובמועדים שונים.

בניסוי זה התקבלו יבולים נמוכים יחסית. הקדמת מועד השתילה, גידול במנהרה עבירה, דישון מתאים ומניעת נזקי מזיקים עשויים להביא להארכת העונה והגדלת היבול.

לעונה הבאה אנו מעוניינים לבדוק גידול אבטיח ננסי. נשווה בין צמחים רגילים למורכבים מבחינת השפעת ההרכבה על איכות וכמות הפירות ורגישות למחלות קרקע.